

Diada de Sant Jordi: l'aranya ja és morta.

ALS DEU DIES DE REPÚBLICA

El Govern de la Generalitat

La nova Generalitat de Catalunya, malgrat el seu caràcter provisional i les improvisacions naturals d'una creació sobtada, va prenent formes orgàniques que l'habiliten per a ésser un bon instrument de govern. Els homes que han tingut l'honor i la glòria de representar aquest moment històric de Catalunya han comprès des de la seva primera hora tota la responsabilitat

titzava un mínim conegut de llibertat i un altre mínim de seguretat que ningú no sabia si trobaria en un ordre nou. D'uns anys ençà la massa ha vist desmentida aquesta preocupació. Ni llibertat ni seguretat. Opressió i desordre. La Monarquia era definitivament inservible. Per la mateixa raó, la massa catalana s'havia desfet del caciquisme ara fa trenta anys i s'havia

dors de la nova República, que porten el govern de la Generalitat de Catalunya, han seguit amb fidelitat aquesta llei tradicional de la nostra terra. Homes que representaven un partit més que un poble són en aquestes hores la representació d'una síntesi catalana. Pot haver algú, i sens dubte hi és, que hauria volgut en els moments difícils de la implantació de la República una manifestació més ferma de l'extremisme nacionalista en establir els termes del pacte de la darrera setmana amb els representants de la República espanyola. Pot haver algú, i sens dubte hi és, que hauria volgut una major audàcia en manifestacions d'extremisme social. Però el Govern de la Generalitat, que sent millor que tothom en aquests moments la força inenxible de la cohesió nacional, ha sabut mantenir-se en una admirable serenitat que, consolidant l'esforç del dia, deixa obert el camí de l'esforç de demà.

Volem dir una vegada més que aquesta actitud no ha estat per nosaltres una sorpresa. En les hores més turbulents de la lluita l'esperàvem i n'estàvem ben segurs. Voluntàriament ens havíem situat al marge de les popularitats cridaneres, i havíem evitat el contagi dels verbalismes excitants perquè, tot i creient inevitables aquestes agitacions en temps de transformació, teníem una idea clara que a l'hora del triomf ens trobaríem tan junts, que el nostre pensament polític seria el pensament de tots. Avui repassem la col·lecció del nostre setmanari i no ens penedim de res del que hem dit. El Govern de la nova Generalitat de Catalunya ha parlat a les nostres planes abans d'ésser Govern perquè, malgrat la cridòria, el seu esperit era el nostre; era l'esperit de la terra que plana pel damunt de tots els partits.

Ningú no sap ni pot saber quina mena d'inquietuds tindran d'ésser la preocupació dominant de la República naixent. Queda amplemment obert un període històric, ple d'esperances i d'ideals nous. Les generacions d'ara comencen la sèrie de les que vindran a conèixer les transformacions insospitades de la vida catalana. Però el cor ens diu que totes les revolucions futures, tard o d'hora inevitables, seguiran el mateix ritme que la d'ara i les de sempre. Els idealismes universals que sembla que moguin el món són com un esperanto universal, que pren a cada poble l'accent de la terra. Roden venir contra la nostra República multituds d'un sentiment gregari a voler imposar en nom d'una pàtria o d'un concepte de justícia social un cesarisme nou. Sortiran sens dubte, en tal cas, dels nostres mateixos rengles uns homes sensibles a les popularitats espectaculars, que es deixaran endur per les futures tormentades fins voler arrabassar a la Generalitat de Catalunya la direcció de la República. Però l'endemà mateix, l'esperit etern de la raça dictarà a tothom la seva llei, com l'ha dictada ara.

Els senyors Anguera de Sojo, Carrasco, Nicolau d'Oliver, Joaquim Xirau, de los Rios, Companys, Macià, Josep Xirau, Domingo i Gassol

d'una tan alta representació, i les expansions sentimentals dels dies de lluita han cedit el pas a la necessitat inevitable d'estructurar un pensament polític.

Totes les revolucions tenen el seu ritme, però el ritme no és el mateix en totes les revolucions. No direm que les coses vagin de pressa a situar-se cada una al seu lloc per a reprendre en quatre dies el curs de la seva vida normal; però sempre hem cregut que a casa nostra, quan arribessin moments decisius com els d'ara, tindrien més influència en el ritme de les transformacions indispensables les característiques essencials de la raça que les fantasies literàries de les velles propagandes.

Aquestes antasies literàries havien fet preveure una altra mena de resultats a la revolució, i és que ningú no havia endevinat com es produiria l'esdeveniment. Els republicans espanyols, una vegada més, confiaven en un pronunciament militar per l'objecte immediat de la conquesta del poder, i els catalans, influïts per l'ambient general, esperaven que les masses revolucionàries, en una confusió tumultuosa de tota mena d'idealismes, seguirien la ruta oberta per l'exèrcit sublevat. Deixeu-nos recordar que nosaltres, sense haver previst mai ni la forma ni l'hora del canvi, teníem i havíem donat sempre la sensació que aquella mena de procediment revolucionari havia passat a la història, sense que el verbalisme modern tingués prou eficàcia per a donar-li una nova vida. Mentre la massa neutra — havíem dit i repetit — no es resolguí a fer el gest decisiu, totes les prediques revolucionàries i tots els verbalismes truculents seran inútils. I, efectivament; en les eleccions del dia 12, la massa neutra es va moure amb un monstreu saseig d'espantilles que va sorprendre per igual tot els partits.

Comprenem que és difícil, principalment pels elegits, admetre l'exactitud d'aquesta observació com una explicació justa del que ha passat. Però no ve d'aquí. Admetent-la o no, el fet és que la revolució s'ha sotmès de bon grat des del primer dia a les ordres de la massa neutra com si tots els partits sentís encara l'estaborniment del cop. Fora de la figura venerable del President Macià, personificació de la força sentimental de tot un poble, posada pel damunt de tots els partidismes, no queda en peu del període pre-revolucionari cap de les formes líriques de la propaganda política. Tothom ha oblidat la literatura d'unes setmanes enrera, i se'n va a cercar amb el millor desig d'encert tot el que pugui tenir d'aprofitable el material acumulat pels nostres homes de tots temps per a l'estructuració d'un pensament de govern.

L'interessant ara és que tots els que d'una manera o altra intervinem o hem intervingut en la formació d'aquest pensament, ajudem als homes representatius de l'hora a descobrir el que ha volgut expressar amb el seu gest aquesta massa neutra que decideix sempre però que no parla mai. El més clar de tot és que ha volgut desfer-se de la Monarquia que des de fa molt de temps havia perdut tota mena d'afecte en el poble. Però cal pensar que si, malgrat la manca absoluta d'adhesió a la Monarquia, ha pogut aquesta subsistir com un poder, és perquè la gran massa neutra havia cregut sempre que, com tot ordre constituït, garan-

girat d'espantilles als partits polítics ara fa vuit anys.

Anem tots amb molt de compte. La nostra massa neutra, la mestressa de tots, pot ésser lenta en les seves decisions, però és molt sensible, tant com pugui ésser-ho la més civilitzada del món. És una massa essencialment liberal i racialment democràtica, acostumada de segles, com cap altre nucli europeu, a aquestes dues normes del viure. Massa que és complexa i variada, amb una gradació de matisos que, sense la misèria negra del pària ni l'opulència del gran magnat, representa la concreció més viva de la humanitat mitja de tots els temps, sentimental i protestatària, generosa i egoista, idealista i prudent, incapaç de grans rancúnies però sensible a les grans venjances. Sembla pensada per nosaltres aquella idea de Gambetta: poble que vol ésser guiat amb paraules fortes i actes de moderació. I és que la tradició democràtica de la raça no permet concebre el govern del poble a la manera cesarista, sinó com una col·laboració de tots els estaments que es contrabalancegen reciprocament per a trobar l'equilibri d'una síntesi espiritual.

No es pot negar que fins ara els funda-

MIRADOR INDISCRET

El Francesc Macià d'ara i el del segle XVIII

De vegades l'atzar sembla com si tingués enteniment: vegeu, sinó, aquesta coincidència: el nom de Francesc Macià, símbol de l'actual moment polític de Catalunya, moment que clou la trista època dels Borbons, també fou simbòlic en iniciar-se aquell heroi, popularment conegut per Bach de Roda, el qual fou ajusticiat per ordre d'aquell cruelíssim Felip V, iniciador de la vergonyosa borbònica i calçigador de les nostres llibertats. Un Francesc Macià caigut defensant-les, un altre Francesc Macià es dreça, ple d'energies en caure la dinastia enemiga per sempre. Després d'això, qui dubta de creure que, en efecte, l'atzar de vegades és com si tingués enteniment? Adhuc la coincidència s'estén més encara. El Macià d'ara és conegut arreu d'Europa per coronel Macià; doncs bé: Bach de Roda també assolí el grau de coronel dels exèrcits catalans de Carles III.

Un oblit excusable

Un cop arribat a París, el senyor Cambó es va creure en l'obligació de donar senyals de vida i va redactar una nota que fou tramesa a la Premsa. El senyor Leon Rollin, l'ex-redactor del Temps, tan coneixedor de la política catalana i espanyola, és el que va rebre a l'Agència Havas la nota d'En Cambó.

— Escolti — va dir al senyor Nadal —, deuen haver perdut una quartilla.

— Vol dir? Quantes n'hi ha?

— Dues.

— Així, ja està bé.

— No, home, no; fixi-s'hi.

— Li dic que ja està bé. Són dues quartilles. Per què n'hi troba a faltar una?

— Home — ve fer En Rollin —, com que veig que no diuen una sola paraula de la qüestió catalana.

En Nadal, mascota

A propòsit del senyor Joaquim Maria de Nadal, s'ha dit aquests dies que potser era aquest estilist personatge el que ha portat la negra a En Cambó.

— Fixeu-vos-hi — deia un amic nostre —: d'ençà que En Cambó va amb En Nadal, no n'ha ensopagat ni una. És una perfecta mascota... a l'inrevés.

— No, home. Una mascota de debò. Una magnífica mascota... republicana.

L'oportuna absència

Després de les eleccions i de la proclamació de la República, el senyor Ribé va recordar-se que el comte de Güell, sempre tan oportú, era a París.

— Vol dir — va preguntar a En Josep Maria Pi i Sunyer — que no li hauríem d'enviar un telegrama explicant-li el que passa?

— Sí — féu en Pi —, i afegí-hi: Regrese en tercera.

Massa popular

No sabem si el comte de Güell va rebre el telegrama que proposava En Pi i Sunyer, però sí sembla veritat que, considerant-se perseguit i volent jugar a Revolució France-

sa, l'ex-alcalde va arribar a Barcelona de rigorós incògnit i anà a estatjar-se al majestic Hotel. Va fer-se passar per un noble britànic i, per acabar de despistar, es dedicà a parlar anglès a tot drap.

Naturalment, el personal de l'Hotel va reconèixer-lo de seguida. Per consideració i per respecte hom va deixar-lo amb la il·lusió que el consideraven com un londinenc autèntic, però tant va insistir el comte amb la seva pretesa ignorància de l'espanyol que, finalment, un cambrer va quadrar-se-li:

— Escolti, senyor Güell. I si no féssim més comèdia?

Barraca de decrets

Mentre aquí passaven les grans coses, l'Estelrich s'estava a Mallorca donant els darrers tocs al formidable pla de campanya amb el qual el partit centrista (q. e. p. d.) havia d'aixecar tot Espanya. De manera que quan el director de la F. B. M. va embarcar dimecres a Barcelona es va trobar que tot estava ja donat i benèit. La seva primera visita fou al Palau de la Generalitat, on va veure amb dolor una gent que manaven, sense comptar amb ell.

A la nit, a la penya de l'Ateneu, l'Estelrich va tenir ocasió de dedicar-se a les més amargues reflexions: que si això era una olla, que si allò no anava ni amb rodes, que si els decrets que havia vist redactar eren un desastre...

— Que se'm perdoni la immodèstia — va dir —, però els decrets són capaça de fer-los millor que tots ells.

— Doncs, apa — féu, ràpid, En Just Cabot —; poseu una barraca a la Virreina!

Analógies

Entre els nombrosos periodistes estrangers que han vingut a Barcelona per veure de la vora els darrers fets es presentà un enviat del Times el qual ficà el nas per tot arreu, féu quaranta entrevistes i envià cada cinc minuts un telegrama al seu diari. Fou un company nostre el que li donà la notícia que els nous regidors havien decidit no tenir tractament sinó de ciutadà.

— Veu? — féu el periodista anglès —. Aquest és el primer detall de la Revolució d'aquí que em recorda la Revolució francesa.

El vampir perjudicat

Des del punt de vista del periodisme internacional es pot afirmar que la proclamació de la República a Espanya s'ha menjat de viu en viu el procés del vampir de Dusseldorf, que s'ha celebrat aquests dies.

— Quin disgust tindrà el vampir quan ho sapiga — digué Jean Botrot, enviat del Journal —; tan vanitos com és! D'aquesta feta, ja el veig convertit en monarca.

— I per què no? — féu un periodista barceloní —. Hi ha tanta gent aquí que s'han fet republicans amb menys motiu...

Una minyona que compta

Per un empresonat, sigui pel delictes que sigui, una revolució feta en nom de la llibertat només podia tenir una interpretació. D'aquí que les presons s'obrisin aquests darrers dies per deixar escapar els seus habitants. L'aire de llibertat els reclamava al carrer.

A Manresa, entre altres, va escapar-se de la presó una minyona de servei processada per haver assassinat la seva mestressa a cops de planxa.

Una vegada al carrer, la minyona de servei va creure que abans de tornar a la seva vida normal havia de passar comptes. Llavors, recordant-se que la mestressa difunta li havia quedat a deure el sou de tres mesos, li va semblar una cosa molt lògica anar-lo a reclamar al pobre vidu.

Tot hauria anat molt bé dintre aquell ambient de llibertat si el marit de la difunta, creient que ja era massa llibertat la que es prenia la minyona, no l'hagués agafada per posar-la altra vegada en mans del jutge.

Al Polo s'han quedat glaçats

Amb gran sorpresa d'alguns socis que són republicans, al que es deia «Real Polo Jockey Club» el diumenge no hi havia cap bandera. Un grup d'aquells socis que espontàniament vetllava per aquestes qüestions, va entrar a la secretaria a preguntar la causa d'aquella estranyesa.

— Per què no hi ha cap bandera republicana?

— És que totavia no la tenemos — digué el Sr. Corella, que es cuida d'aquests afers.

— Doncs, per què no posen la catalana?

— La bandera catalana, aquí en el Polo, no se ha puesto ni se pondrà nunca.

Piquiponiana

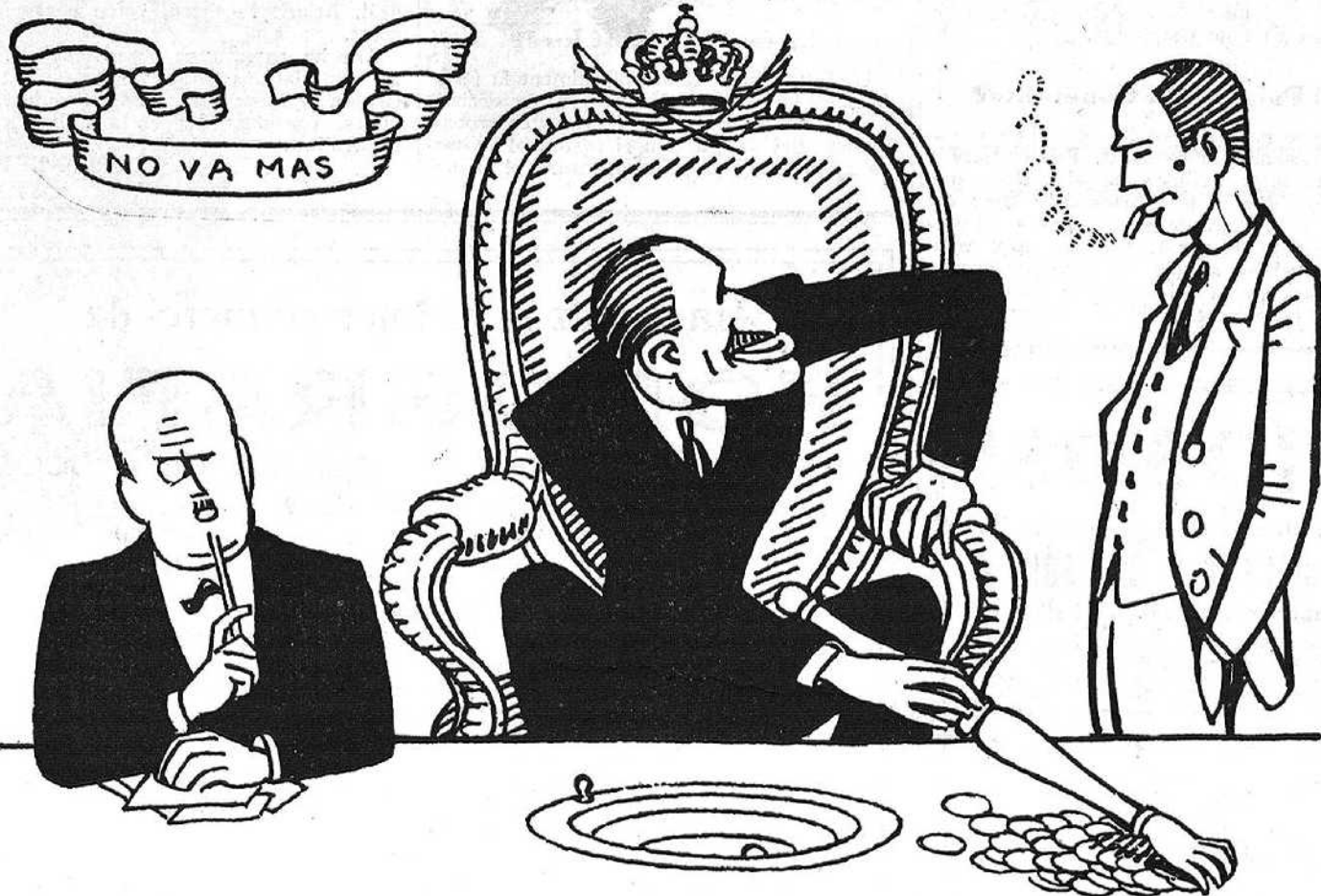
El senyor Pich, que és de totes les situacions, deia tot content, dimecres passat: — Hemos de felicitaros — digué — de que el movimiento se haya realizado sin infusión de sangre...

El plebeu ofuscat

Entre la gente bien que amb la caiguda de la Monarquia s'han considerat creditors de les més aferrissades persecucions, hi ha l'en Juanito Andreu.

— Es evidente — deia en un grup d'amics — que visto el estado actual de cosas, no nos queda más remedio que emigrar.

— I ara! — féu un dels presents —. Que potser et penses que també ets noble?

DEAUVILLE 1931

— Amb tron i ceptre, enguany?
— Oh, ja està estipulat en el contracte.

El pa de l'emigració

La revolució ha posat de moda, entre els nostres aristòcrates o els que en fan, d'emigrar a l'estranger.

Sospitem, però, que per aquests aristòcrates el pa de l'emigració serà més aviat un pa de luxe. Una escapada a París, uns mesos a Cannes, quan vingui l'estiu a sofri-lo elegantment a Deauville en companyia del seu adorat monarca, i després, a la caiguda de la fulla, altra vegada entre nosaltres. Res, amargors dels sense feina. Es tot un problema. D'altres, més modestes, d'aquí quinze dies ja tornaran a ésser aquí, però s'hauran dat *postin* i es faran passar per màrtirs.

Aquests fervors monàrquics d'aristòcrates d'opèreta serien comprensibles i segurament estimats del seu ídol, si no fos que en els moments àlgids d'aquests darrers dies van abandonar-lo d'una manera llastimosa.

Exaltar les virtuts del monarca i expressar la seva infrangible adhesió al tron en la tertúlia d'un casino de moda de l'altra part de la frontera, és cosa fàcil. A Madrid, però, tothom sap que dos dies abans de la sortida de l'ex-rei, molts d'aquests palatins que ara es desesperen van deixar de comparèixer pel Palau on eren esperats per a ajudar a fer les reials maletes. El primer crit de «Visca la República!» els havia fet perdre l'última gota de sang.

Una llei d'emigrats

En una tertúlia, on, com en totes, es parlava dels fets d'aquests dies, algú feia ressaltar la conveniència d'actuar contra aquesta imbecilitat col·lectiva d'un cert sector.

—La solució més senzilla—va dir un dels presents—és no permetre'ls tornar en un termini de cinc anys, per exemple. En aquest temps, dels seus béns, en mans dels seus administradors, ja no en quedarien ni les cues.

Frase d'Isabel Llorach

Durant el període pre-agònic de la monarquia, poc abans de les eleccions, comentaven l'actualitat un grupet de comtes i marquesos, fills i nets de grans burgesos que es maquillaven la sang de blau.

—Si ve la República—va dir el més decidit—, ens posarem tots enfront dels monàrquics.

Però Isabel Llorach, que hi era present, va interrompre'l:

—Home, no diguis mal de la República; si ve, els nobles pujareu de valor, perquè ja no faran més comtes i marquesos.

"Nits de Barcelona"

Avui, Dia del Llibre, es posa a la venda l'obra *Nits de Barcelona*, del nostre company Josep Maria Planes, il·lustrada per Oleguer Junyent. El llibre, a més a més, porta un próleg de Josep Maria de Sagarra i un col·lof de Carles Soldevila.

—Es com un sandvitx—deia l'autor en un rapte de modestia—, sinó que el pernil és a dalt i a baix i el pa al mig.

La Generalitat de Catalunya i el seu Palau

Aquest edifici, el monument més important de l'arquitectura civil catalana, és un resum de la història de Catalunya des del segle XIV fins ara. És impossible resumir en un article periodístic la història de l'edifici, perquè necessàriament hauríem d'embarcar-nos en la història de Catalunya i en la de la nostra arquitectura. No ostant, bé caldrà dir-ne alguna cosa, perquè per a les generacions que vivim sota el cel amable de Barcelona, el Palau de la Generalitat no havia tingut mai ni el sentit ni la vitalitat d'ara.

Si sou d'aquells que no deixeu passar una festa del calendari sense viure-la una mica, el dia de Sant Jordi fareu cap vers el barri gòtic. Intenteu entrar a la Generalitat, i si hi ha massa empentes voldreu, almenys, passar pel carrer del Bisbe i aturar-vos una estona a la Plaça de Sant Jaume—que fins ara portava oficialment el nom de Plaça de la Constitució, que ara ostenta el de Plaça de la República, però que sempre serà la Plaça de Sant Jaume, perquè la tradició val, almenys, tant com nosaltres—. I si hi aneu amb senyores, compreu un ram de roses. És indubtable que hi haurà mercat de flors, perquè seria absurd de suposar que la República vol matar la poesia.

La Generalitat de Catalunya

I tot fent cua a la Plaça de Sant Jaume, al carrer del Bisbe o al carrer de Sant Honorat, no us podreu estar de pensar en la història de la vella Generalitat de Catalunya i en l'adveniment de la nova Generalitat presidida per Francesc Macià.

La Generalitat era el Parlament i per consegüent el Govern de Catalunya. En la Constitució de Catalunya donada pel rei Pere III el Gran el dia 26 de desembre de 1282, es creaven les Corts de Catalunya. Hi havia en aquest Parlament representacions dels tres braços del país, l'estament militar, format per la noblesa, els eclesiàstics i el poble, o sigui tot Catalunya, la «generalitat» de Catalunya, en el sentit estricte del mot «generalitat». Cal entendre per poble, els representants dels municipis que formaven part de la corona. En aquell temps la institució reial era l'organisme més liberal del país. Mentre els nobles acudien personalment a les Corts, representant d'una manera molt arbitrària els senyorius per ells dominats, el rei enviava a les Corts els síndics dels Ajuntaments.

Teòricament, les Corts es reunien una vegada l'any, però com que no era gaire fàcil viatjar i concentrar sovint a Barcelona els representants dels tres braços, hi havia llargs eclipsis en l'activitat parlamentària. Però encara que les Corts no es reunissin, un Govern sortit del seu si actuava en nom d'elles. El mecanisme era, doncs, igual al d'un Parlament i un Govern del nostre temps, o al de la difunta Mancomunitat amb els seus diputats i la seva Comissió permanent. No hem inventat res. La Comissió permanent va començar essent de vuit diputats, després es va reduir a sis, més tard a quatre, i a tres des de 1359, un representant per cada un dels tres braços. Aquests tres diputats representaven les Corts, eren la Diputació de les Corts, la Generalitat de Catalunya. D'aquesta Diputació de la Generalitat de Catalunya, o Diputació General de Catalunya, el poble va acabar dient-ne el General de Catalunya.

Es impossible seguir més enllà la història de la Generalitat perquè, com he dit, hauria de resumir la història de Catalunya.

El 15 de setembre de 1714, el duc de Berwick abolí el govern de Catalunya, i l'endemà va intimar als consellers, Diputació i Braç militar, el lliurament d'insignes i documents i la cessació en llurs càrrecs, acte que compliren Salvador Feliu de la Penya, Dr. Ramon Sans, Francesc Antoni Vidal, Josep Llauredor, Dr. Josep Vilamala, Dr. Didac Olzina, Tomàs Antic Saladrich, Joan de Lanuza, Joan de Copons, Josep de Mata, Salvador de Tamarit i Carles Fivaller.

El decret de Nova Planta promulgat pel funest Felip V, l'any 1716, va traspasar les funcions de la Generalitat a la Reial Audiència. Amb el primer Borbó, Catalunya deixava d'ésser un país lliure. Ha estat necessari fer caure l'últim Borbó per reconquistar una mica de llibertat i el nom de la Generalitat de Catalunya.

El Palau de la Generalitat

Tampoc no m'és possible descriure el casal de les nostres llibertats. Em limitaré a fer una mica de cicerone al ciutadà que farà cua davant les portes del carrer del Bisbe, de la Plaça de Sant Jaume o del carrer de Sant Honorat. La part més vella d'aquest edifici, ampliat en diferents èpoques és la casa gòtica del carrer de Sant Honorat. El naixement de les institucions civils

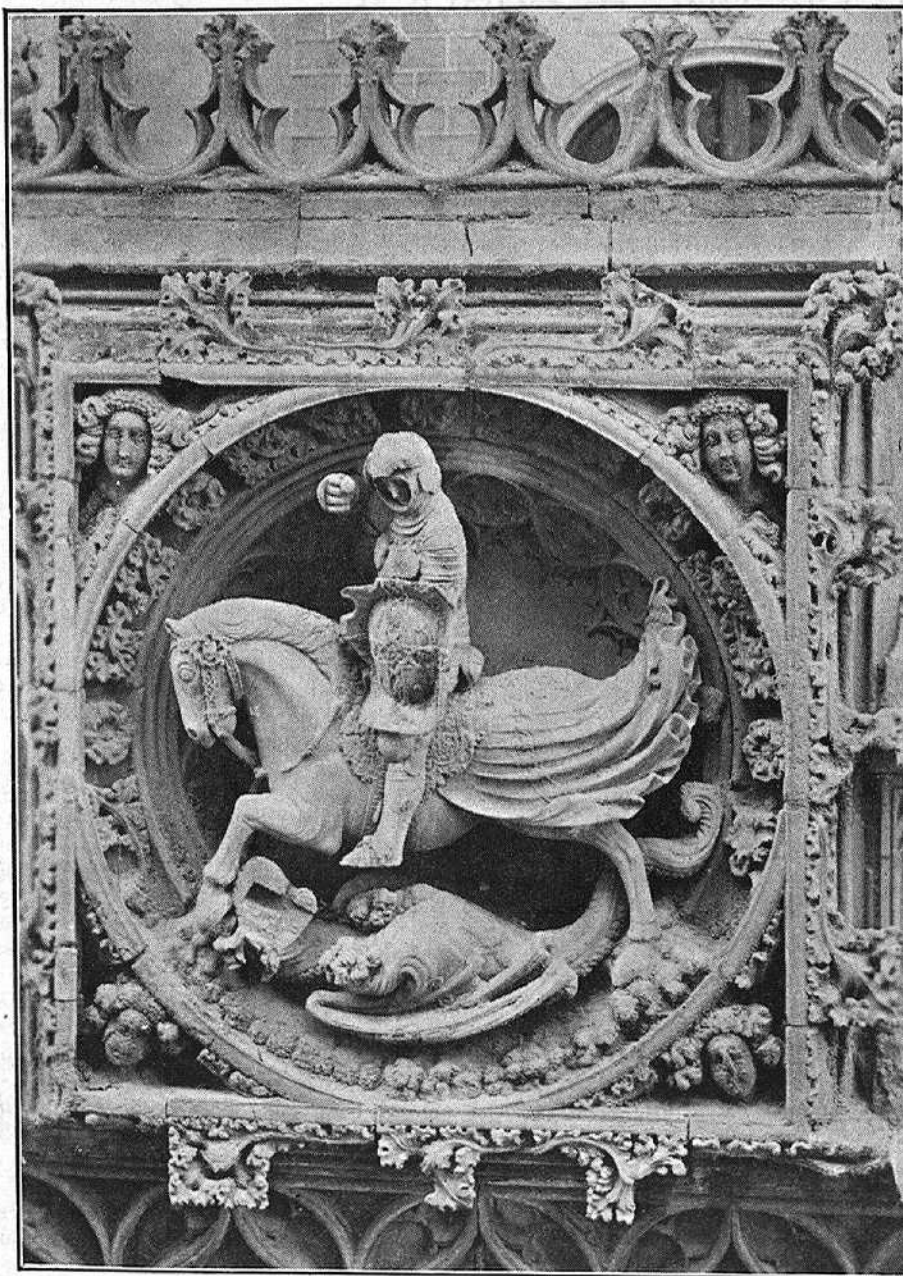
va crear una arquitectura civil que va començar amb una gran modestia. Un edifici públic d'un municipi, i en aquest cas de la Generalitat, no es distingia pas gaire d'una casa de senyors. Quan Martí I l'Humà va ordenar que fos aterrat el «Call jueu», fou destinada a la Diputació de la Generalitat una casa del barri.

La casa del carrer de Sant Honorat és

de la Generalitat el dia de Sant Jordi. L'any 1533, l'emperador Carles V va assistir a les solemnitats de la Generalitat.

Aquest any...

...Aquest any trobarem a la Generalitat, que ja no és la Diputació d'una «provincia», En Francesc Macià, el restaurador amb gest

El Sant Jordi de la porta gòtica del carrer del Bisbe, obra de l'escultor Pere Johan

del segle XIV. Darrera la casa hi havia un altre cos d'edifici i un hort que donaven al carrer del Bisbe. Al primer pis de la casa només hi havia dos departaments, la Cambra del Consell, ocupada avui pel despatx oficial del president, i la Cambra dels Oïdors de comptes, o sigui la secretaria administrativa, en la qual hi ha actualment el despatx particular del president. En el cos d'edifici que donava al carrer del Bisbe, on avui hi ha la porta gòtica de Sant Jordi, hi havia l'Arxiu de Comptes.

El dia 18 de juliol de l'any 1416 es va decidir construir una façana en pedra a la banda del carrer del Bisbe. Es va encarregar de l'obra, com a mestre major, Marc Cafont, ajudat per Nallot de la Font. Es va encarregar de les escultures, el medalló de Sant Jordi i les gàrgoles, Pere Johan, per deu florins, però el Sant Jordi de Pere Johan va plaure tant a la Generalitat, que va decidir, un cop feta l'obra, donar-n'hi vint. Més tard (1432), Marc Cafont va construir la façana de la capella de Sant Jordi. Una mica abans (1424) eren continuades les obres de la galeria gòtica.

Entretant, la Generalitat anava comprant cases del veïnat, fins que l'any 1596 es va decidir encarregar a Pere Blay la construcció de l'esplèndida façana de la plaça de Sant Jaume.

La festa de Sant Jordi

La Generalitat celebra oficialment la festa de Sant Jordi des de l'any 1456, per decisió de les Corts. La fira de les roses és probablement tan antiga com el costum d'invitar les autoritats i el poble a visitar el palau

magnífic de les llibertats de Catalunya.

L'any passat hi havia el senyor Joan Maluquer i Viladot. Ja ens anem acostumant a provar a la Generalitat un ancià venerable. Però de l'any passat fins ara han passat moltes coses en pocs dies. Com a figura d'un període de traspàs de la tirania de la Dictadura a la República i a la restauració de la Generalitat, el senyor Maluquer quedava molt bé. El dia de Sant Jordi de l'any passat, el senyor Maluquer representava el cavaller de l'amnistia, i el poble li tributava ovacions delirants. Però el senyor Maluquer només representava el poder reial. Aquest any, a la Generalitat hi trobarem un altre avi. En Francesc Macià, cavaller de la llibertat, el primer president de la Generalitat ressuscitada el mateix dia de desaparèixer el darrer Borbó.

Una anècdota

L'any 1597, quan ja havien començat les obres de la façana de la plaça de Sant Jaume, projectada per Pere Blay, fou denunciada a Madrid que la Generalitat, amb el pretext d'ampliar l'edifici, el que es proposava era fortificar-lo. El rei Felip II va manar suspendre les obres. La Generalitat va negociar la qüestió amb el virrei, però fou necessari enviar una Comissió a Madrid. Aclarit l'equivoc, varen continuar les obres.

Ara ha passat una cosa semblant. Però les negociacions entre la Generalitat i el Govern de Madrid han desfet l'equivoc. Cal, doncs, continuar les obres i fortificar la Generalitat.

MANUEL BRUNET

L'APERITIU

Sentimentalisme grotesc. — M'he passat vint-i-cinc anys de la meua vida amb unes ganes irresistibles de dir i d'escriure allò que no podia dir i no podia escriure de cap manera. Hi havia un tabú invencible, una babarota transcendental i sublim que il·luminava les puntes dels sabres de la policia i la tinta carregada de mosques dels criminalistes del país. Dir el que un sentia francament d'un determinat personatge, era acompanyar el clatell a la guillotina, era allò que els economistes en diuen una temeritat.

Ara això se n'ha anat per terra amb un estrèpit de tragèdia encartonada, el personatge reial amb tota la seva invulnerable pacotilla ja no té res a veure amb el codi, ni amb la caserna, ni amb el quarteret, ni amb el jutjat. La primera sensació és de respirar, respirar profundament, intensament; que pel pulmó castigat i aporinat surtin tots els microorganismes de l'enconguiment, de la ràbia sorda, del silenci ple de pedretes. Ara respirem! Hi ha tantes coses a dir, aquest dret de tirar al dret sense contemplacions ens ha vingut tan de sobte, que tot plegat té un aire vidriós i ahucinant de somni.

Les coses rutllen igual, les paraules que un empra per escriure són les mateixes, el fum del tabac en passar pel nas ens dona l'exacta sensació tropical una mica picant, el nostre jacobinisme tendre i correctíssim encara paga les consumacions alcohòliques amb unes monedes de plata en les quals hi ha la imatge del terrible tabú de fa quinze dies. Però malgrat aquestes apariències, nosaltres hem canviat solemnement. No vol dir que la República ens doni un gram més d'intel·ligència ni ens modifiqui les proporcions del nas, però nosaltres, en tant que homes del carrer, amb còdula i domicili i personalitat civil, en tant que homes que no som antropoides, ni franc-tiradors, ni gorilles amb els pèls untats de *Summa Teològica*, sinó ciutadans d'una ciutat i d'un poble, hem de convenir que hem sofert un canvi radical. I aquest canvi és indiscutiblement en favor nostre. El tabú que ens oprimia era una mena de pegat cafre al nostre pensament; a nosaltres en tant que catalans aquest tabú ens omplia més de vergonya que als altres. De la dinastia borbònica no en podíem copsar ni una ombra de grandesa, teníem de quedar-nos amb tota la servitud.

Les llampants parades que hem hagut d'aguantar els barcelonins en la gran baralla sagristanesca i desconsiderada de Primo de Rivera, aquell home que va muntar el mullader més impertinent per anar-se'n a morir a París com un turista vulgar, ens donen dret a una respiració dura, a una mirada sense llàgrimes ni entindiments imbecils. Si fóssim mers antropoides, els nostres sentiments justificats foren un odi net i una venjança aèria. Però som uns bons xicots estovats per la tendresa, la cultura i les corbates de seda.

Ara bé, si som uns bons xicots, cal també que no badem, cal que tinguem una mica de consciència que estem respirant un oxigen nou de trinxina, i com a catalans i com a republicans, ens cal delatar aquest sentimentalisme grotesc que circula pel cor de les porteres i per les ànimes toves i esgarinxades per totes les inconseqüències. En mig de les fotografies que la premsa gràfica engendra, propagant els grans espectacles populars i totes les peripècies emocionants de la naixent República, aquests confectionadors de revistes truculents es veu que no s'han adonat ben bé del canvi d'òxigen, i dediquen espais de preferència i pàgines magnífiques a perpetuar els últims moments de la reialesa, i tot el dolor, que per ara no fa cap llastima, de l'aristocràcia més servil i més tronada del món.

Aquella figura de l'ex-reina Victòria asseguda en un marge, voltada d'unes senyores guapíssimes i d'uns xofers addictes, aquella imatge del comte de Romanones en un banc de l'estació de l'Escorial amb una ampolla buida i un barret fort i un bigoti espectacular, són dedicades a una explosió de llàgrimes en qualsevol carnisseria o en qualsevol enllustrabotes. Un fons plebeu irreductible, un analfabetisme sòrdid, tremolen davant la sort d'uns personatges que han deixat d'ésser figures màgiques per convertir-se en homes i dones de carn i ossos. I aquest canvi, aquesta reintegració a la humanitat, sense que se'ls hagi trencat cap os, sense que se'ls hagi privat d'endur-se'n a l'esquena tota la fortuna que han volgut, resulta que les venedores de decims i els desgaciats que no han menjat mai un arròs al punt el contemplen com la cosa més patètica i més lacrimògena que s'ha vist en aquest país.

Fins ara el poble havia mirat els seus reis embolicats dintre una glassa celestial, les mirades més canines reflectien el seu pas; ells, els personatges invulnerables, vivien un món d'anècdotes esqueixades, d'un refinament gòtic i corrosiu. Ara són homes com els altres i res més. Aniran pel món com a grans turistes i podran ésser un número excitant en el music-hall del carrer. Hi ha hagut una duessa que per figurar de comparsa s'ha endut tot el diner que ha pogut i apretava a córrer com una desesperada. Aquests gestos tan aristocràtics i tan valents fan pensar en l'actitud de les majordones.

A mi em fa un fàstic positiu, i em penso que a totes les persones sensibles els ha de fer fàstic, aquesta explotació de la infelicitat i del plebeisme de la pobra gent amb l'espectacle d'una tragèdia reial absolutament grotesca, en aquest país en què el rei destronat i tots els reis han estat causa d'altra mena de tragèdies que s'han pagat amb la sang del poble.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

La col·lecció completa de **MIRADOR** pot consultar-se a l'arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

DR. DOMÍNGUEZ ROUJO
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

CAMISERIA F. Vehils Vidal

32-Avinguda Portal de l'Àngel-34
7, Plaça Universitat, 7

BRUSES models especials, des de 12 pessetes
SUÏTERS nova col·lecció, des de 8 pessetes

MITJONS canal dibuixos exclusius, des de 3'50
CAMISES OXFORD PANAMA

"Estrella" amb coll, 12 pessetes
MOCADORS ARGENTIS

per a SENYORA, des de 7 pessetes
72 models de colls forts i fiuols

a 1 pesseta 3 per 2'50 ptes.

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispènia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que llinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als escolars en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's novament amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violència l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i tramitant 0'95 ptes. en segells de correu per al franquella a Oficines Laboratoris Sòkatar, carrer del Ter 18, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

Ha sortit el primer número de FONOGRAFIA

REVISTA MENSUAL DE CRÍTICA DE DISCOS I INFORMACIÓ

SUMARI DEL PRIMER NÚMERO:

El valor social del fonògraf, per Henry Poulaille. Música orquestral i de "càmera", per Baltasar Samper. — Opera i música vocal, cors i solistes, per Joan Grau. — Opereta, sarsuela, cuplets i ballables, per Rafel Moragas. — Jazz i films sonors, per Adolfo Salazar. — Música típica i popular, per Joaquín Turina. — Diccio, per Joan Casas. — Ràdio, per Enric Calvet. — Dibuixos i fotografies

Serà una de les revistes més perfectes en el seu gènere

Preu: 0'50 ptes. Subscripció anual: 5 ptes.

Redacció i administració: Pelai, 62 - BARCELONA

NO DEIXEU DE COMPRAR-LA

UNA ABOLICIÓ LLOABLE

La Llei de Jurisdiccions

L'esperit de la Llei de Jurisdiccions era l'odi a Catalunya. La seva lletra, la protecció al prestigi de l'exèrcit i la unitat de la nació. Els legisladors d'aleshores—ara fa un quart de segle—cregueren que només la injustícia podria emparar les institucions armades, la corona i la integritat de la pàtria.

I tenien raó. Car, tal com ells ho entenien, l'exèrcit era un puntal de la monarquia: no una defensa del país; el monarca era un explotador de la pàtria, no un servidor de la pàtria; i consideraven que només dogals i cadenes podien mantenir unida aquesta pàtria, que no era tal, sinó un conjunt d'esclavats escalonats per tal de sostenir una cadira reial sense prestigi, on seia un personatge que no podia fer cap bé a la nació, sinó que ja tenia prou feines per sostenir-se ell mateix; que rendia poc i consumia molt; que només era viable a través de l'arbitrarietat i la ignorància.

Tenien raó aquells polítics; per tal de mantenir en peu aquella arquitectura viciada, calien les lleis més injustes; la justícia, per força, posada en mig del crim, hauria començat per destruir aquell edifici de crims que ells volien, a tota costa, conservar, com es conserven els cadàvers quan els embalsamen. Per això conceberen la idea de la Llei de Jurisdiccions, clau de la volta de tota la monarquia; mitjançant els seus preceptes, Espanya es trobava en continuu estat de guerra; l'exèrcit i el poble quedaven situats l'un com enemic de l'altre; de manera que l'exèrcit, isolat, no tindria més refugi que la monarquia. Per últim, creant el mite del «separatista català», trobaven el procediment de barallar Catalunya amb l'exèrcit i la resta d'Espanya. A manca de millors nexes, un odi comú podria sostenir el conjunt poc orgànic de la nació inculta i opresa.

Però no tenien raó, ben mirat. Les injustícies, a més de blasfemes, a la llarga són inútils; porten dintre el seu si aquell germen que ha d'anorrear-les. Encara que no trobessin cap enemic enfront, acabarien devorant-se elles mateixes.

I així succeí amb la Llei de Jurisdiccions: posada per a defensar la monarquia, ha finit enderrocant-la. I, en canvi, Catalunya, l'objectiu premeditat d'aquesta arma jurídica, més ben dit, antijurídica, veu caure a trossos la monarquia i la Llei de Jurisdiccions, en el moment en què la catalanitat política es veu en el lloc més alterós, fins ara, de la seva història, des de dos segles.

Ha calgut cap atzar, cap miracle? No; ha bastat ahh deixar funcionar els rodatges del temps, perquè la llei hagi assassinat la seva mare—la corona—, la qual va fer-la posar al món en moments de greus perturbacions, que impossibilitaven la discussió serena, i aprofitant-se de la manca de veritables polítics. Car, fa un quart de segle, a Espanya només hi havia, tret de quatre protestataris més o menys venerables, lacais amb venerables barbes, vestits de casaca de ministre.

La monarquia i els seus homes no van preveure a quin perill s'exposaven cridant l'exèrcit a resoldre totes les causes polítiques, tots els grans plets de l'Estat: acostumat com estaven a veure passar les tropes formades i marxant d'una manera automàtica, arribaren a creure que eren uns simples automates, sense cervell ni sentits. No veien l'home dintre del soldat; l'home amb totes les seves defallències, però també amb tota la seva grandesa; no comprenien que era impossible exigir d'uns subordinats, encara que els lligués una severa disciplina, que s'estiguessin de pensar i d'opinar sobre allò que veien—que el poder els manava que vegessin i entenguessin.

La Llei de Jurisdiccions, doncs, va produir dos ordres de fenòmens divergents, els quals partien d'un punt comú: la intrusió de l'exèrcit en la política; per una banda l'esperit d'indisciplina i de crítica, les juntes de defensa, les dictadures militars; per l'altra, la reacció noble, seriosa, renovelladora, republicana, en suma.

Catalunya anava creixent, tranquil·la; la Llei de Jurisdiccions era un obstacle ridícul comparat amb la magnitud de tot un poble en marxa de cara a l'ideal: el moviment catalanista no consistia, com creien els palatins en llur oeguera, a dir mal de l'exèrcit; es podia estar ben bé de quatre estridències; però el poder civil monàrquic, deservint de l'administració de la justícia, anava llanguint i migrant-se. Una solidaritat, primer explícita i després implícita, s'havia dregat contra seu. No tenia cap prestigi; d'una banda les juntes de defensa, els directoris militars l'empenyien; de l'altra hi havia una multitud creixent que el combatia amb l'arma més terrible: el menyspreu.

Heus aquí l'obra de la Llei de Jurisdiccions: dictant-la la monarquia signa la seva pròpia sentència de mort; abolint-la, la República dona fe de naixença. L'exèrcit ha rebut aquesta saludable reforma sense cap protesta: a la fi Espanya comença a tenir exercit. I Catalunya és la Catalunya de sempre: ha vist dregar-se i morir enfront d'ella les lleis draconianes; veu el present amb calma i espera amb fe l'esdevenidor.

ROSSEND LLATES

Mirant a fora

Ploramiques

L'atenció de tot el món s'ha decantat cap a aquest extrem d'Europa. Mirar a fora, avui, equival a mirar un mirall, sinó que sovint resulta un mirall deformant. I són precisament els més pròxims els que pitjor ho veuen. Parlem, ja es veu venir, pels diaris francesos, la majoria dels quals, tot fent planxes i abocant infundis, han donat més importància a l'arribada de l'ex-família reial que als actes del Govern.

A part la premsa esquerrana, tota aquella altra que en temps de la dictadura parava la mà fins que se li enrampava, surt escrita amb tinta de cocodril.

Per tranquil·litat dels anglesos

Notem que tan bon punt corregué el rumor que l'ex-rei se n'anava a Anglaterra a fruit de les rendes fent d'esportiu, The News Chronicle deia que no s'havia de permetre que a Anglaterra hi hagués cataus de conspiradors monàrquics, i que molts diaris anglesos remarcaven la bona situació econòmica de l'ex-rei.

Segurament volien esquivar la por entre els subdits britànics, que l'ex-rei anés allí a viure de sablasons.

Tenen ulls i no hi veuen

Mentre Maurras i la premsa alemanya de dreta, amb el cap ple de conceptes legendaris sobre la reialesa, troben que no està bé per un rei baixar del tron sense lluita, i un tal Richard, des del Je suis partout, diu, com un Debate qualsevol, que el poble de Barcelona respongué a les paraules del doctor Agudé recomanant ordre, amb crits d'armes i calés (pèze), els flamants enviats especials diuen tantes bacinades com si no s'haguessin mogut de París. A l'un, al Palau de la Generalitat, el van fer entrar «dans une salle mauresque»; un altre, el dia de la festa nacional, no pogué veure l'empedrat dels carrers, tanta gent hi havia «des del Port a Gràcia, des del Parc a Sabadell».

Fantasia per fantasia...

Fantasia per fantasia, ens estimem molt més la del Canard enchaîné. Almenys el Canard no és un diari d'informació, sinó de blague pura.

Extractem-ne tres mostres:

Per Setmana Santa, el llavors rei rentà els peus a catorze pobres, amb sabó Gibbs, que li havia donat 20.000 pessetes perquè es servís d'aquesta marca. Desgraciadament, l'oposició havia escrit sobre els peus dels pobres, amb un producte la fórmula del qual guarda gelosament, diferents frases que havien d'aparèixer en contacte de l'aigua i el sabó, de manera que el rei, tot fregant, pogué llegir: «Visca la República! Alfonso al lavabo! A baix la monarquia! M... per al rei!» I com més fregava, més visible es tornava això, de tal manera que tota la cort ho llegia en veu alta partint-s'hi de riure. Justament irritat, Alfons XIII ha decidit que els canongs de la catedral serien condemnats a sentir la Raquel tota la vida.

L'ex-rei Manuel de Portugal ha escrit a l'ex-rei Alfons que amb el cosí Guillem i el cosí Carles ja són quatre per fer la mamilla.

M. André, del Casino de Deauville, demana a l'ex-rei una rescissió del contracte, ja que ara, no podent-li fer de príncep-sandvitx, els seus serveis no li interessien. De totes maneres, un empleu al Casino sempre el trobarà, encara que proporcionat a la seva situació actual.

Un periòdic de potins, Aux écoutes, recorda que en aquell mes després de la guerra que l'aleshores rei passà a Deauville, li foren reprotxats certs fox-trots al dancing amb mosses que no eren reines sinó de la moda, que no totes eren del món, sinó molt sovint del demi-monde. Ara, almenys, per a aquestes exhibicions que ell es pensava que eren de democràcia, no haurà de mirar tan prim.

El prestigi de l'uniforme

Després de la prohibició del film Res de nou a l'Oest i de tantes obres de teatre i pel·lícules consagrades a Frederic el Gran i altres propagandes patriòtiques, en els medis democràtics alemanys hom passa per un moment de distensió, podent aplaudir una obra que ridiculitza una mica l'antic règim imperial.

Cap allà el 1906, un ataconador que es deia Voigt va poder, fent-se passar per oficial de l'exèrcit, mistificar la població de Köpernick i escombrar els diners de la caixa municipal. L'ataconador es guanyà la celebració en pocs dies i és fama que el mateix Guillem II es va fer un tip de riure quan va tenir notícia de l'aventura.

Actualment, al Deutsche Theater de Berlín es representa una comèdia satírica, en vint-i-un quadros, escrita per Karl Zuckmayer, basant-se en la gesta de l'ataconador Voigt. Encara que surtin en escena setanta tres personatges, el paper principal, simbòlic, va a càrrec de l'Uniforme.

D'antuï, aquest uniforme és presentat en una sastreria militar de Postdam, encarregat per un capità de debò, però l'oficial és degradat i l'uniforme va a parar a un drapaire, que el ven, tot suat, per 18 marcs, a Voigt, desgraciadament pegot que no pot trobar feina a Alemanya ni tampoc marxar a l'estranger perquè una falta de no-res consignada en la seva cartilla militar li priva d'obtenir el passaport.

L'odiable pronom

Per afegir a la llista llarguíssima de llibres sobre Clemenceau, el general Mordacq, que fou cap del gabinet militar del Tigre, publica les seves memòries: Le ministère Clemenceau, journal d'un témoin. Però aquest testimoni hi apareix més que res com a protagonista i inspirador.

Quan el general Mordacq, en el prefaci, diu que el s'ofon és odiable, deu referir-se al jo d'altre.

DESPRÉS DEL 14 D'ABRIL

Els lacais estan tristos

Amb la mateixa celeritat amb què, quan vingué la dictadura, tota la gent tèrbola, feble i indesitjable del país va córrer a allistar-se en els rengles actius de la Unió Patriòtica, ara hem vist una infinitat d'aquests curiosos ciutadans guarnint llurs solapes amb llacades cridaneres dels colors triomfants i llençant uns visques a la República que feien tremolar els arbres de la Rambla. L'espectacle ininterromput de la baixesa humana agafa en aquests moments d'excepció un relleu escandalós. Si no fos

dís a donar-los un copet a l'esquena, dedicant-los un somriure, o bé deixar-se oferir foc per la cigarreta.

Monarquisme de magazine, de rastà. Com a argument definitiu per raonar llurs sentiments de lacai, us deien que el rei era molt simpàtic. Alfons XIII coneixia aquesta seva fama i feia tots els possibles per no defraudar-la. Simpàtic... Compliment delicat que fa la glòria de les cupletistes i que pot donar la fortuna a les senyores del mig món.

Es podria dir que el monarquisme era a

El que es creia amo d'Espanya i el que s'ho creia de Barcelona

que el panorama general està dignificat per la noble presència d'uns quants homes íntegres, de bona voluntat, que li encomanen una lluminositat de puresa, l'ocasió seria que ni pintada per permetre's els més negres escepticismes sobre la condició de la humanitat visible.

Cal estar en guàrdia contra aquests grimadors de totes les situacions. Cal vigilar de prop les activitats d'aquests arribistes sense escrúpols. Cal procurar que els llocs estratègics del nou ordre de coses estiguin ocupats per gent digna i honorable, de principis arrelats; no per republicans nous de trinxera.

Per altra banda hi ha els monàrquics dits convençuts. És clar que en el moment actual resulta una mica difícil de descobrir l'existència d'algun d'aquests monàrquics, però suposant que amb el temps es decideixin a tornar a treure el cap, serà curios de veure com es produeixen. Un republicà sense República compta amb un bagatge d'idees i d'arguments que li donen personalitat pròpia. Vegi's, si no, la feina eficaçíssima que han dut a cap els republicans espanyols sota el regnat d'Alfons XIII. En canvi, un monàrquic sense rei—ens referim principalment als monàrquics d'aquí—no pot oferir altra cosa que l'espectacle d'un grotesc delirant.

Els servidors i els entusiastes de la Monarquia no poden justificar llur posició política d'altra manera que no sigui reconeixent implícitament la seva tendència irremissible a fer de lacais. Políticament, el monàrquic no és res més que un lacai de més o menys categoria. Tenen del lacai, la incondicional subordinació i admiració per l'amo; la impossibilitat de crítica a propòsit d'ell; el reconeixement tàcit de llur insignificància davant d'un poder indiscutible i incontrolable, poder d'ordre diví... El monàrquic espanyol està situat davant del seu rei exactament igual que el salvatge de la tribu més primitiva davant del seu monarca.

La Monarquia comptava a Barcelona amb un prestigi bastant estès, primer, entre les senyores dites de l'aristocràcia i, després, entre els familiars d'aquestes senyores. El monarquisme, aquí, no passava d'ésser un pretext d'elegància o de distinció. Les senyores admiraven en les revistes gràfiques les toilettes de donya Victòria, i els senyors tenien com a màxima aspiració que, un bon dia, en el tennis o en el polo, el rei es deci-

cas nostra un sentiment purament femení. Femenína, aquesta voluptuositat de doblegar l'espinada davant d'un senyor totpoderós; femenína, aquesta admiració incondicional per tot el que venia del rei, començant pel seu somriure i acabant pel color dels seus mitjons; femenína, tota aquesta passió per conèixer els detalls íntims de la vida dels monarques. Tot el prestigi de la Monarquia s'aguantava a base dels potins i de les xerrameques de tocador amb els reis i de la dotzena de famílies que els voltaven com a matèria primera.

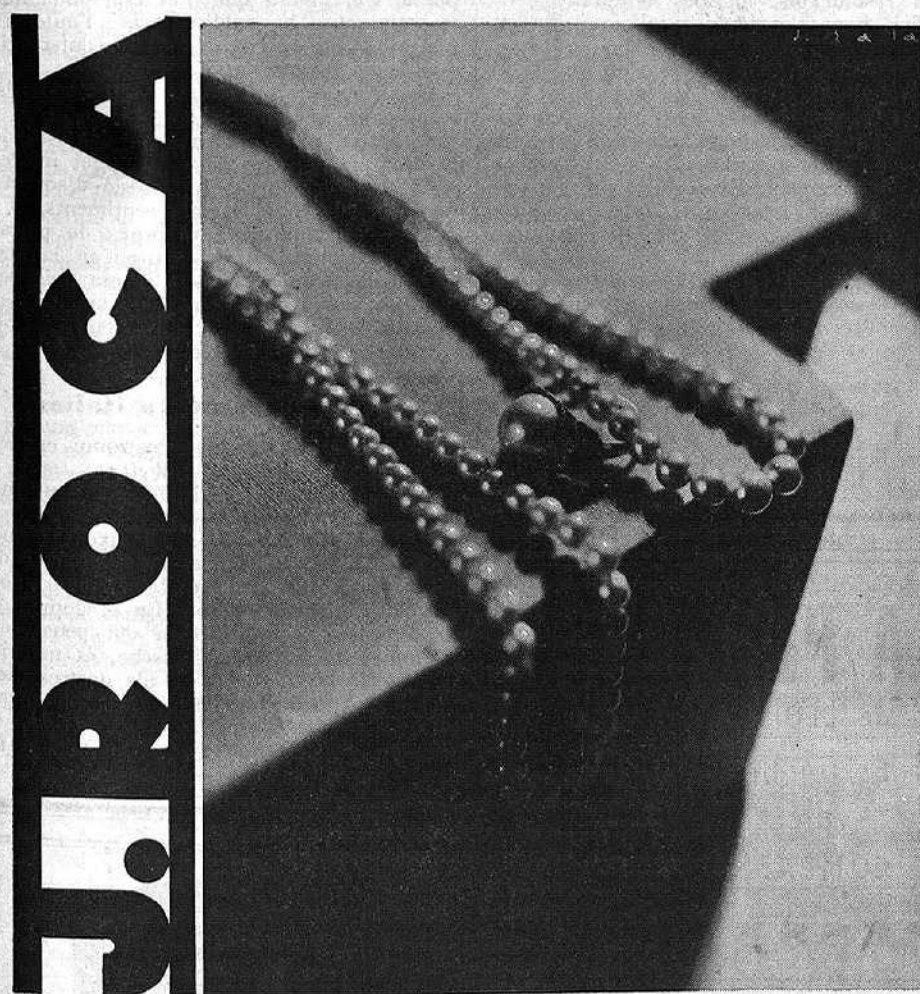
Es evident que una institució mantinguda només pel miratge de tota aquesta societat inútil i afemellada no podia resistir gaire l'onada viva i apassionada de tot un poble ofès, ultratjat. La Monarquia, podria de totes les podridures, no ha pogut suportar ni un instant el contacte directe amb la realitat del carrer. Ni un crit, ni una protesta, no s'ha aixecat a favor de la institució corrompuda. Els senyors i les senyores s'han limitat a vessar quatre llagrimetes davant la trista sort d'aquestes infantilles que, pobres!, ara no tindran més remei que anar a fruit els milions que el seu pare va fer a l'esquena del poble, per aquests castells i pels balnearis de luxe... Tot el sentimentalisme servil, grotesc i provincià està avui al costat d'aquesta família funesta. A l'altra banda, hi ha tot un poble gèlids dels seus drets i de les seves llibertats.

Mentre les dames d'honor ploriquen i els lacais palatins van a oblidar llurs penes pels cabarets i els restaurants de París, hi ha tot un país que es disposa a marxar noblement pels camins de la dignitat, de la llibertat i de la justícia. La tria no és dubtosa. Per una banda, mitja dotzena de famílies que han perdut el seu poder absolut sobre vint milions de ciutadans; per l'altra, aquests milions d'ànimes que s'han alliberat de la més vil de les tuteles. L'home de cor, l'home de seny, no té pas altra solució que posar-se coratjosament al servei de la República.

J. M. P.

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Edmonde Guy es va fer famosa perquè havia perdut un collar de perles.

Courteline féu aquest comentari: —"No hi ha cap collar de perles que, per tal d'esdevenir famós, li calgui perdre una Edmonde Guy..."

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

AVUI, per a portar el nostre gra d'arena a la DIADA DEL LLIBRE, ha sortit el primer volum de la

Col·lecció TRES CONTES

que conté

La guerra tal com és,

Egoismes i

L'home que no sabia estimar

per FRANCESC DE B. LLADÓ, pròleg de

MARIÀ MANENT i dibuixos de NUNUT

Presentació nova, escaient i profusament il·lustrada

DE VENDA A TOTES LES LLIBRERIES

EDITORIAL "ROMA"

Manén i Viñamata, S. L. - Barcelona

AVUI, DIA DEL LLIBRE

EL PRIMER PAS

Avui, Dia del Llibre, els ciutadans que cultiven la badoqueria, vici no tan impunit, es deturaran davant els escampalls de llibres i els reclams cridaners amb que les llibreries procuren enllaminar el vianant, el qual, per distret que vagi, se n'adonà, per atreïda que estigui, podrà uns moments. Badar davant uns prestatges de llibres, fullejar aquests, és el primer pas. Vianant, capficat o distret, desenferrat o atreïda, estàs en perill. Has vist un rètol que deia: «Entrada lliure», has pogut satisfer una curiositat més o menys vaga que a poc a poc se't concretarà, fins a convertir-se en alguna cosa més: en un voler i doler que només la teva capacitat adquisitiva decantarà a un cantó o altre. Un deu per cent de descompte en les teves compres, i encara algun present de més a més amb que el llibreter potser t'obsequiarà, minvaran la teva resistència, si en tenies. No saps que l'acte que acabes de fer pot canviar la teva vida: pots contreure «aquest vici impunit... la lectura», que, amb el temps, revesteix formes molt variades, és susceptible de complicacions que ara no preveus. Però no t'espatitis, creume, compra tot el que puguis o el que vulguis (si tens la sort de poder fer-ho), amb el deu per cent; ja vindrà el temps que cada dia et serà un dia del llibre, que no et deturaran a mirar descomptes, sinó aquestes altres coses immensurables: l'interès, la novetat. Potser llegiràs perquè en la lectura trobaràs el teu millor espai, pertanyent així, no en dubtis, a la millor classe de lectors, desinteressats, fruidors, a la càccera de l'autor poc conegut, la descoberta del qual potser t'envanirà i li crearàs una fama i una estima entre els teus amics. (Després, quan algú, des d'un diari, te'n parli, tindrà la petita satisfacció de vanitat del que en torna quan els altres hi van.)

Però no cal solament que siguis un lector, un lector que es refia dels préstecs dels amics, o de les biblioteques públiques, o de les de les societats a què pertany. Si ets lector tens l'obligació ineludible de tenir els teus llibres de propietat, aquell mínim indispensable a tothom.

Ja el tindràs aquest mínim, i potser —tant de bo— en passaràs. Tingues ben entès que, ben mirat, això del mínim no

existeix en tractar-se de llibres, o té uns límits dilatadíssims, els quals potser no assoliràs mai.

Començaràs, com tothom ha començat, llegint pel text mateix, mal sigui imprès amb caps de clau sobre paper d'emboïcar cigrons. Amb el temps, potser no arribaràs a patir per aconseguir un exemplar sobre holandà o japó, però triaràs edicions més ben presentades, que, a més a més, t'ofereixin un text com més pur possible, si es tracta d'obres antigues, i, qui sap, potser coneixeràs la temptació dels grans papers.

Però, així i tot, no siguis d'aquells als quals sap greu de tocar un llibre així i el tanquen, intons, verge de tallapaper i de lectura, en la seva llibreria. La malaltia primitiva ha anat tan enllà que aquesta en què ara s'ha convertit ja no hi té res a veure. Tanmateix n'has fet un gra massa; ara ets una cosa sense altra utilitat que la de salvar, per les teves manies, alguna obra que pugui perdre's; però aquesta utilitat no et serà reconeguda sinó pòstumament, i encara per quatre erudits—o potser per cap—en tot el món.

Lector desconegut que en un dia com avui potser faràs una primera i tímida adquisició: t'has abocat a un abisme inescandallable, has sofert la primera envestida d'una temptació que és susceptible de recidives nombroses i fortíssimes. No et faci cap por, deixa-t'hi anar, que no et sabrà gens de greu. Però cal, de tota manera, que vigilis, que sàpigues canalitzar la propensió que hauràs agafat a la lletra impresa. No dubto que en sabràs; també, en això tot és qüestió de començar.

I a mida que l'amor al llibre es fortifiqui en tu, notaràs, per comunista que vulguis ésser en altres coses, que es fortifica més i més en tu un introntolable sentiment de la propietat individual. Sabràs un dia que Grollet tenia per lema dels seus llibres: «Per a Grollet i els seus amics», però també sabràs que cap dels escassos i afortunats propietaris d'un llibre de Grollet no és capaç de fer-se seu el lema del relligador més apreat del món.

Ja veus a què t'exposes, lector desconegut que aprofitaràs els avantatges del Dia del Llibre. Però, te'n dono paraula, si no entres a una llibreria i no en surts amb un paquet sota el braç, t'exposes, més infaliblement encara, a no conèixer mai tot un seguit de fruïcions inexhaurible, a privar-te de les hores més delicioses.

Apa, un cop de cap i entraràs en un món encantat del qual potser no tens idea encara.

JUST CABOT

Un poeta i un pensador

Tot llegint aquest petit llibre de Boissy (1) —tan gran per tot el que conté de noble, de pur, de profund—, he pensat sovint en els poetes perses, en l'Antologia Grega, en els haikais japonesos. Per què, si els poemes de Gabriel Boissy són d'un accent tan original, tan personal, haver evocat aquests acostaments? Sens dubte, perquè l'esperit de perfecció que hi ha en aquestes *Stances du mortel sourire* s'associen per mi als poe-

societat i les idees del seu temps. Per això s'obre amb interès aquest *Portefeuille de Lamennais* (2), que reuneix un gran nombre de lletres, de diversos corresponents, reunides per un col·leccionista pacient i alertat, Maurice Bucquet, i publicades per Georges Goyau.

La impressió general que es desprèn d'aquesta lectura ens mostra un Lamennais al bell mig de totes les preocupacions intel·lectuals i socials d'aquella època —i quina època!— entre 1808 i 1836. Venint de les més diverses regions de l'esperit, aquestes lletres testimonien les admiracions caloroses, les amistats fervents de què el rodejaven els homes més eminents del seu temps. Des de 1818, l'*Essai sur l'indifférence* li val els homenajes més afalagadors de Chateaubriand, de Josep de Maistre, del nunci Vincenzo Macchi, del P. Ventura. En 1822, Víctor Hugo, l'afeció del qual s'expressa en algunes cartes gairebé filials, i Charles Albert, futur rei de Sardenya, en 1824, i Rodolph de Maistre, etc.

L'un darrera l'altre, els noms de totes les celebritats d'aquell temps surten d'aquesta cartera, de Vincenzo Gioberti, a Liszt, de Víctor Cousin a Charles Louis de Haller, de Buloz a Béranger, però les cartes més curioses són les de Sainte-Beuve i de Berryer. Mentre aquest darrer dona al seu corresponent els informes més curiosos sobre la política la Restauració, Sainte-Beuve, que Hugo havia presentat a Lamennais en 1828, hi fa el paper de penitent i demana una direcció de consciència.

A falta de poder multiplicar les cites, perquè caldria citar-ho tot, copiem almenys aquest passatge que revela un aspecte inesperat de Sainte-Beuve. El crític dels *Dilemmes* ha pretès més tard no haver volgut sinó jugar una mica amb «la mitologia cristiana»; però no hi ha res d'això, i basta llegir aquestes ratlles per descobrir que la irradiació de Lamennais havia sabut atreure a l'òrbita d'un gran pensador, un cor disposat, en aquell moment, a rebre profundament una empremta catòlica:

«El que m'heu llegit i el que he sentit tractant-vos ha desvetllat en mi tot el que en altre temps el cristianisme m'havia pogut inspirar de sentiments tendres i de respectes submissos. Aquesta és la veritable i la única religió: només mancava, i això és el que és important i també el que és difícil, fer-ne la regla de la pròpia vida, l'àrbitre sobirà de les habituds i inclinacions; però dintre les distraccions, dintre les seduccions diàries de la vida mateixa que es pot dur a París, no és pas igual la lluita entre una fe naixent i unes inclinacions fogoses i unes habituds arrelades, i succeeix aleshores que després d'algunes bones resolucions, algunes temptatives de sacrifici, hom s'atordeix i que, reingressat en el remolí dels plaers o de la curiositat, es creu gairebé feliç perquè s'escapa de si mateix. I així fins que ens manqui la joventut! Així fins haver mort en un mateix la fe i l'amor. Aleshores no resta sinó la intel·ligència sense calor, un buit immens i un enuig creixent. Espero que no arribaré fins aquest punt; però tinc força necessitat de consells i de socorsos gairebé continus; cap ésser no és més feble, més mòbil, més lliurat que jo a la intel·ligència curiosa i a la diversitat de sensacions.»

MARCEL BRION

(1) Gabriel Boissy, *Stances du mortel sourire* (Flammarion).
(2) *Le Portefeuille de Lamennais*, publicat i anotat per Georges Goyau (La Renaissance du Livre).

Lamennais

mes perfectes, que al mateix temps són tot delicades i tot esclat. Perquè el refinament suprem de la imatge, l'arabesc del sentiment o de la idea inclosa en una corba elegant i essencial, la intensitat de l'emoció continguda amb tanta pudícia en el breu xiuxiueig d'una confidència, constitueixen un dels cimals de la creació poètica, i perquè si el darrer poema s'acaba amb el nom de Hafiz, és que Gabriel Boissy arriba al meravellós cantor persa en el seu art d'emocionar i de suggerir.

Cap forma no hi ha més pròpia per contenir una filosofia de la vida com aquestes curtes poemes en els quals els assenyats d'altre temps es plaien a concentrar el resultat d'una meditació. Amb la mateixa mestria, els poetes xinesos dibuixaven amb un sol tret tot un paisatge exterior i interior en unes quantes paraules. La irradiació d'aquests poemes que segueixen totes les inflexions de l'emoció, és tan gran que ens arriba al més secret del cor.

Llegim això, per exemple:

*La ronde des étoiles fait son éternel silence,
du grand tumulte des planètes
pas même le murmure ne nous parvient...
Ne faut-il pas que j'entende
battre ton cœur, o bien-aimée,
et dans la nuit le chant de cristal du grillon?*

Quina virtut poètica no hi ha en aquesta elipsi que tan bé sap retenir i matisar l'expressió del sentiment? I com ens encisen aquestes reticències, amb les quals el poeta modela en forma perfecta l'aflux del sentiment i del pensament.

O això, definitiu i total com una estança d'Omar Káyyam:

*Tremble devant ces roses
décevantes comme l'amour,
elles embaument ta matinée
et, dès ce soir, elles répandront
la mélancolie de la mort.*

L'artista subtil que és Gabriel Boissy ens dona ací un dels testimoniatges més perfectes d'un talent tornassolat i múltiple, disposat a pendre mil formes sota el comandament d'un esperit atent a totes les beutades de la vida. En la seva obra, aquestes *Stances du mortel sourire* representen un esforç vers la traducció poètica de les emocions, cada vegada més essencial, més lluminosa, més eficaç. L'art que matisa aquestes confidències els dona una forma tan exactament adaptada a llur caràcter, que el poema sembla néixer espontàniament del color d'un capvespre, de la malenconia d'un somriure.

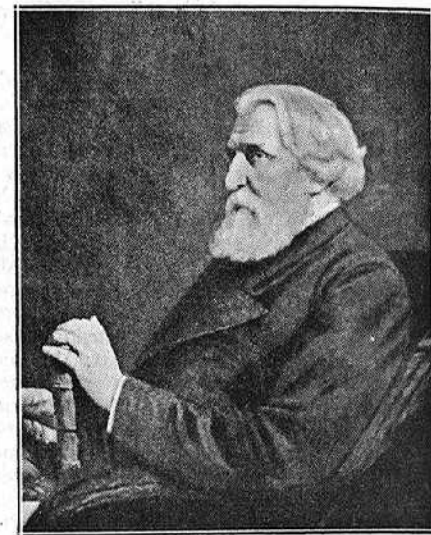
Per a la crítica i la història de les idees, les lletres rebudes per un escriptor sovint són tan importants com les escrites per ell. Mentre aquestes són sobretot testimoniatges de la seva vida interior, aquelles sovint ens fan conèixer millor la seva posició en la

VARIETATS

Un «Turguènev» de Maurois

Encara que rus — però el més occidental de tots els russos, tant que per això ha estat menystingut —, Ivan Turguènev contribuï a l'elaboració de la teoria francesa de la novella realista, i en les obres de Flaubert i de Maupassant, els quals s'inspiraren dels seus consells, es troben traces de la seva manera.

Un realista de cap a peus: «Quan no tinc davant meu figures concretes — escri-

Ivan Turguènev

via —, em veig del tot perdut i no sé cap on tornar-me. Però si parlo d'un nas vermell i d'uns cabells blancs, el nas és vermell i els cabells són blancs. No hi ha cap dialèctica que pugui canviar això.»

Fou precisament el primer autor rus que fruí de prestigi a l'estranger, fet al qual contribuïren indubtablement les seves llargues estades a França i les bones relacions que mantingué amb els més notables escriptors francesos de la seva època.

Però ben poc li havia de durar això. La generació següent cessà de comprendre'l. Justament el seu cosmopolitisme li fou considerat com una tara, i Dostoiévski i Tolstoi el reemplaçaren ben aviat, i amb gran avantatge, en l'estima de tothom. Estima que no féu més que créixer després de la guerra mundial.

Aquestes oscil·lacions de l'apreci són constants en tots els temps i a tot arreu, formen una corba, la màxima depressió de la qual correspon al període més immediat a la mort de l'escriptor.

Amb Proust en primer terme, els novel·listes moderns han creat un art exclusivament subjectiu: exàmens de consciència, anàlisi minuciosos dels estats d'ànima normals o patològics, són la característica de la literatura moderna. S'ha dit que un art així menava de dret a un cul de sac. Potser ja s'hi ha arribat, i potser això explica el guany de favor que a hores d'ara obté Turguènev, posat realment, aquests darrers anys, una mica més ensofeta del que li pertocava.

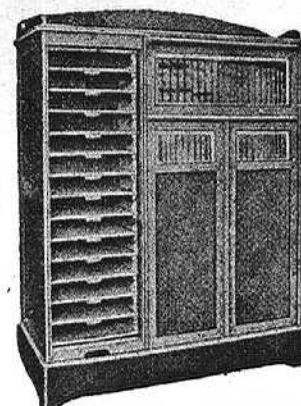
André Maurois, que sap flairar el que el públic vol, alhora que n'és una bona mica un conductor, ha publicat sobre l'autor rus una biografia, reunió de quatre conferències que havia pronunciat.

Es d'aquesta biografia d'on ens plau transcriure un paràgraf:

«L'art és una evasió, no una demostració. No és que un novel·lista no pugui interessar-se per les idees. L'expressió d'aquestes forma part, com la dels sentiments, d'aquella vida humana que prova de pintar, però les idees han de figurar en la seva obra com a moment de l'ànima dels personatges. Han de néixer dels caràcters, no modelar-los. Les idees han d'entretrepar-se i deixar-nos lliures d'escolir.»

Sobre la literatura italiana

El novel·lista Giuseppe Prezzolini escrivia fa poc en el *Literarische Welt*: «Crec que la influència literària que més es fa sentir a Itàlia, és la de França. No es pot parlar d'influència anglo-saxona d'ençà que la caiguda dels liberals ha apartat del govern els homes que semblaven haver adoptat els mètodes anglesos. En el domini de la filosofia, la importància del pensament alemany, de Kant a Nietzsche, és notori i es manté considerable fins als nostres dies. Però actualment la vida italiana ha entrat en un període d'aspiracions, de crisis, de trasbalsos i de renovació, poc propici a les influències.»

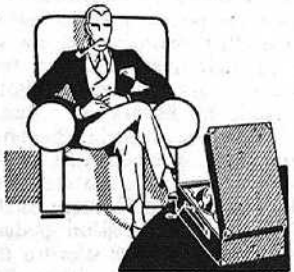

Libreries i Classificadors de totes mides i tanys

MOBLES ALTABA

Tallers, 29, 31 i 71
Magatzem: Corts, 522 - Telèfon 17.445
BARCELONA

Una veritable festa musical... us oferim en aquesta llista de discos!...

ORQ. FILHARMONICA DE VIENNA (Mestre Karl Alwin). «Ruïnes de Atenes» (Beethoven). «Marcha turca» (Mozart). —AE-3422.

ORQ. INTERNACIONAL DE CONCERT. «El encanto de un vals» (O. Strauss). «Sari» (Kalman). Vals de l'òpera «Sari». —AF-410.

IRUSTA-FUGAZOT-DEMARE I LA SEVA ORQUESTRA TIPICA. «Chinita mia». «Zamba» (Duo Irusta-Fugazot, ac. piano Demare). «No lo digas a nadie». Tango (Irusta sol). —AE-3474.

MARUJA GIL QUESADA. «Jira... Jira...» Tango. «Llantos lejanos». Tango. —AE-3488.

ORQ. DEMON'S JAZZ. «Tenemos en la Orquesta un cornetín». Xotis chorejat. «Voces conocidas». Sobre motius asturians. —AE-3459.

ORQ. HILO HAWAIIAN. «Luna de Honolulu» («Honolulu Moon»). Vals. «Sueños hawaianos» («Hawaiian Dreams»). Vals. —AE-3481.

BANDA DEL REGIMENT DE BADAJOZ, Número 73.

«El desfile del amor». «Marcha de los Granaderos...». «La reina de las modistillas». Passada. —AE-3463.

RICHARD CROOKS (Tenor, ac. Orq.). «¡Oh, dulce misterio de la vida!» («Ah! sweet mystery of life») (en anglès). «El cantar de los cantares» («Song of Songs») (en anglès). —DA-999.

M. GALIARDIN, de L'EMPIRE (Baríton, acompanyat Orq.). «Sous les toits de Paris». Vals. «C'est pas comme ça» (en francès). Foxtrot. —AE-3516.

ORQ. JACK HYLTON. «Bajo los techos de Paris». Vals (del film «Sous les toits de Paris»). «Canta una cosita alegre». Foxtrot del film «¡De frente... marchen!»). —AE-3454.

“LA VOZ DE SU AMO”

AVUI DIJOUS

Diada del Llibre

a la
Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

a més de fer el 10 per 100 de descompte, obsequiarà els seus clients amb un magnífic retrat del President FRANCESC MACIA (tamany 22 x 32).

COMPREU LLIBRES CATALANS

LA PECADORA

de LLUIS CAPDEVILA

Es un llibre sincer,
valent, rebel...

COMPREU-LO AVUI

PESSETES, 4

DIA DEL LLIBRE

CELEBREU-LO COMPRANT:

FOLCH (Joaquim) Capella de Sant Jordi. 7.50 pts.

GARCÉS (Tomàs) Paradís 4.— »

RIBA (Carles) Estances 5.— »

MALAGARRIGA, El Cant en la llunyania. 5.— »

LIBRERIA VERDAGUER

Rambla del Centre, 5.-Tel. 16164

A més del 10 per 100 de descompte, obsequiarà amb un present als compradors.